

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. I. De Juramenti Natura, Honestate, & Varietate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

S. I.

De Juramenti Natura, Honestate, & Varietate.

SUMMARIUM.

1. Juramenti definitio.
2. Fieri propriè potest per solum Deum verum.
3. Ejus formulæ.
4. Est licitum.
5. Si habeat tres comites, Veritatem, Judicium,

6. 7. Subjectum Juramenti, seu quis jurare possit?
8. Objectum ejusdem.
9. Divisio.

Queritur 1. quid sit Jusjurandum? *Jusjurandum à Jure nomen accepit, quòd instar Juris sit observandum. Alio nomine appellatur Sacramentum, ut fit c. omnes 1. defer. & auth. Sacramenta puberum C. si advers. vendit. Alij tamen, ut Gonzal. in c. etsi Christus 26. num. 7. advertit, cum Alciato inter Juramentum, & Sacramentum discrimen statuunt, quòd illud denotet quodcunque dictum, vel assertum juratum; hoc verò specialiter significet asseverationem Religionis, super re Saera; Libro Evangeliorum, Altari, vel Reliquijs SS. prestitam.*

Definitur, quod sit *Invocatio Divini Nominis in testimonium, vel ut alij loquuntur, ad fidem faciendam dicto, aut promissionem firmandam.* Ita communiter TT. & Jcti.

2. Dixi 1. *Divini Nominis*; nam jurare propriè ille dicitur, qui cum aliquid affirmat, vel negat, aut promittit, ut sibi fides habeatur, Deum in veritatis, aut promissionis testem adducit. Ex quo sequitur

1. non esse Juramentum, quòd fit per creaturas per se spectatas; nam ita considerata defectibiles, & erroribus, ac inconstantia subjectæ sunt. Unde ut valeat in vim Juramenti, fieri per illas debet, quatenus in ipsidem Creator illarum respiciat: & eò tendit c. etsi Christus cit. dum Juramenta per creaturas prestita observari precipit. Sequitur 2. non esse Juramentum, quod Ethnici prestant per falsos Deos; quia hi infallibilem dictis fidem non possunt tribuere. Neque obstat *can. movet 16. caus. 22. q. 2.* ubi per falsos Deos prestiti Juramenti violatio pro perjurio habetur; nam tale fit ex erronea ita jurantium conscientia, quâ in istis Divinitatem apprehendunt. Sequitur 3. propriè loquendo Juramentum fieri posse per solum verum Deum; cum enim causa ejus adhibendi unica sit, ut is, cui id prestatur, testimonio, & authoritate ejus, qui invocatur, securus reddatur, de veritate assertionis, & sinceritate promissionis, ita securum verò reddere possit solus Deus, utpote qui solus est prima veritas fallere, & falli nescia, consequens est per ipsum solum prestari Juramentum posse.

3. Dixi 2. *Invocatio*: quo differt principaliter à Voto; nam Voti essentia in sola

promissione DEO facta consistit, Juramenti autem in Invocatione ejusdem. Quod fieri potest non solum explicitè, sed etiam implicitè. Et ita jurant 1. qui assertioni suæ addunt verbum *Juro*; quia idem significat, quod *Deum in testem voco*, aut *volo dictum meum confirmare invocatione testimonij Divini.* 2. qui aliquid affirmant vel negant, aut promittunt *bey ihrem Ahd*; quia hæc verba seriò prolata ex recepta Germaniæ nostræ consuetudine idem significant, quod *Juro.* 3. Per *Sancta Evangelia*, per *S. Crucem per fidem Christianam, per SS. Sacramenta*; quia sensus, est, tam vera esse, quæ dicuntur, quam vera est doctrina Evangelica, Redemptio humani generis, institutio SS. Sacramentorum &c. 4. *Testes invoco cælum, & terram*; quia jurantes invocare in testem censentur illorum Conditorum. 5. *Per animam meam, vivus non abeam, fulmine peccam, Diabolus me rapiat &c.* quia his verborum formulis invocari creditur Deus, qui animam perdere in gehennam, & vitam auferre potest. Plures aliæ Juramentorum formulæ videri possunt apud Covar. in c. *quavis de pact. in 6. p. 1. §. 1. à n. 16. Suar. de Juram. l. 1. c. 5. à n. 3. Loym. l. 4. tr. 3. c. 2. Pirh. hic à n. 6. West. n. 6.*

Dixi 3. *ad fidem faciendam dicto, aut promissionem firmandam*: quo innuitur finis Juramenti, qui duplex est, videlicet vel ad confirmandam assertionem, si Assertorium sit; vel ad promissionem roborandam, si Promissorium.

Queritur 2. an licitum sit jurare? Veterum quorundam Hæreticorum error à Waldensibus, & Anabaptistis resuscitatus, voluit, Juramenta intrinsecè mala esse, aut saltem Christianis interdicta: quod evincere contendunt ex duplici Scripturæ textu. 1. *Matth. 5. v. 34.* ubi Christus, *Ego autem, inquit, dico vobis, nolite jurare omnino, sit sermo vester est, est, non, non.* 2. *Jacob. 5. v. 12.* ubi Apostolus, *Nolite, ait, jurare quodcunque Juramentum.*

Sed certa apud Orthodoxos doctrina est, Juramentum non solum intrinsecè malum non esse, sed etiam si rite prestetur, honestum, & laudabile: quod ostenditur 1. S. Scripturæ testimonijs, *Dominum Deum tuum timebis, illi soli servies, & per nomen*

ejus jurabis. Deut. 6. v. 13. *Laudabuntur omnes, qui jurant in eo.* Pl. 62. v. 12. 2. exemplo Patriarcharum veterum, & ipsius Dei, teste Vate Regio, *Juravit Dominus, & non poenitebit eum.* Pl. 109. v. 4. 3. ulu Gentium omnium, & cunctorum Tribunalium tam sacrorum, quam profanorum praxi. 4. ratione, quia rite prestitum ad Religionem pertinet, cum per illud profiteamur, nos infallibilem Dei veritatem, & summam auctoritatem cognoscere, colere, & vereri.

5. *Addidi si rite prestatur;* nam, ut hoc fiat, tres habere Comites debet, Ver tatem, Judicium, & Justitiam juxta illud, *Jurabis, vivit Dominus, in Justitia, in Judicio, in Veritate.* Jerem. 4. v. 2. *In veritate* jurat, qui Deum non assumit in testem falsi, sed de re pronuntiat, quod scit, & sicut scit. *In Judicio*, qui non temere, & in consideratè, sed cum prævia deliberatione non solum veritatis, sed etiam causæ jurat; quia causâ solum necessitatis, aut valde magnæ utilitatis adhiberi potest. *In Justitia*, qui, si Promissorium Juramentum sit, eo promittit, quod justum, honestum, & licitum est; si Assertorium, eo asserit, quod asseri sine cujusquam injuria potest.

Neque aliud probant Scripturæ textus in contrarium allegati; nam ut eosdem cum S. August. S. Bern. & alijs PP. explicat Innocentius c. *etsi Christus cit.* ibidem non prohibentur Juramenta rite prestita, sed ea duntaxat, quæ sunt temere, sine necessitate, & utilitate, tum propter irreverentiam, quæ sic jurando infertur Majestati Divinæ, tum propter periculum perjuratorum, cui consuetudo, & assiduus usus jurandi exponitur. Præterea verba Christi ad veracitatem nos cohortantur, quæ ille ita clarescere suos sequaces voluit, ut etiam sine juramento ipsis credatur, & alijs ijdem credant.

6. *Quæritur 3. quis possit jurare?* R. Juramenti usus, spectato naturali Jure, hominibus usu rationis præditis omnibus permissus est sine discrimine: Positivo tamen Jure facultas non parum restringitur, & aliqui quidem ad jurandum in Judicio compelli nequeunt, alij ne admittuntur quidem. Et

Tales sunt 1. Impuberes *can. parvuli 124. can. seq. caus. 22. q. 5.* vix enim Juramenti arduitatem, & reverentiam Numini debitam intelligere, & apprehendere sufficienter noscuntur.

2. Perjuri *can. parvuli cit.* quod intelligendum de Juramentis, quibus aliquid probatur contra tertium, ut Purgationis, Suppletorium, & à testibus fieri solitum; nam ea quæ oneris sunt, ut calumniæ, malitiæ, & quæ Feudorum Dominis à Vasallis præstantur, etiam ab ipsis præstari debent. *Suar. l. 3. c. 20. n. 20.* Procedit autem hoc, etsi de perjuro nec convicti, nec condemnari in Judicio sint, modò illud notorietate

facti sit evidens: & ratio est; quia, qui semel pejeravit, iterum pejeraturum periculum, & Presumptio est *arg. Reg. semel s. de R. J. in 6.*

3. Non jejuni *can. placuit 2. caus. 4. 7 q. 3. can. honestum 16. caus. 22. q. 5. c. placuit 1. de testib.* Hæc tamen Constitutio vel nunquam recepta fuit in vim præcepti, vel de jejuno latius accepto intelligi debet, quatenus excludit ebrietatem, & crapulam. *Barbof. in c. 1. cit. n. 3. Gonzal. ibid. n. 3. Wiest. n. 15.*

4. Clerici, præsertim Sacerdotes; nam hi ex levi causâ jurare specialiter prohibentur *can. si quis Presbyter 4. caus. 2. q. 5.* quòd illorum Ordinem, & dignitatem non deceat dubitari facillè de veritate eorum, quæ dicunt. Si necessitas, vel magna utilitas ita exigat, licitè jurant coram Judice suo; coram Laico voluntarium quidem ad roborandam promissionem, & contractum possunt edere, coactivum tamen, saltè sine Papæ, vel Episcopi licentia, præstare nequeunt *can. nullus 22. junct. Gloss. V. Laico caus. 22. q. 5.* Ex quo solvitur.

Dubium, an Clerici tempore pestis delata Juramenta, se non fuisse in loco infecto, vel de infectione suspecto, præstare possint; dicendum enim, quòd præstare illa possint, si exigantur sub conditione tantum ingressûs; contra eadem præstare nequeant, si petantur per modum coactionis, quasi à superiore. Communiter tamen non Juramentum, sed confirmatio tantum gravior per fidem Sacerdotalem (*bey ihren geistlichen Würden*) requiri in hujusmodi occasione solet.

Quæritur 4. quòdnam sit Objectum Juramenti? R. est duplcis generis pro varietate ipsius Juramenti; nam si Juramentum sit *Assertorium*, Objectum illius est factum, aut non factum præteritum, aut præsens. Ut licitè præstetur, requiritur facti talis notitia, & quidem, si proprium illud sit, opus est, ut jurans moralem quandam certitudinem de illo habeat; si alienum, oportet, ut habeat de illo saltè credulitatem, seu conjecturam probabilem. *Laym. l. 4. tr. 3. c. 4. n. 4.*

Objectum Juramenti *Promissorii* est factum, vel non factum futurum, possibile, & honestum: *futurum* quidem debet esse; quia, quòd jam factum est, frustra, ut fiat, promittitur: *Possibile*; quia Juramentum Promissorium obligationem debet inducere, qualis tamen ad impossibile dari non potest: *Honestum* denique; quia Juramentum vinculum iniquitatis esse non potest *c. quanto 18. h. tit.* Imò si etiam rem indifferentem promiseris, e. g. quòd non velis lavare manus, fenestras claudere, incedere vestibus rubris, sed nigris, per se loquendo obligatio per tale Juramentum non inducitur, cum neque Deo acceptum, neque hominibus placitum, aut gratum sit. *R. König hic v. 18.*

Quæ-

Queritur 5. quotuplex sit Juramentum? *¶* celeberrima illius divisio est in Assertorium, & Promissorium. *Assertorium* est, quo assertitur veritas rei presentis, vel preterita; *Promissorium*, quo promittitur aliquid in futurum. Juramenti Assertorij frequens in causarum decisionibus usus est. Duplex ejusdem generis ab Interpretibus in Rubricam *ff. b. tit. considerari solet*, quorum primum vocatur *Litis Decisorium*, alterum *Juramentum in Litem*. De hoc dicitur infra §. 5. *Juramentum Litis Deciso-*

rium definiri potest, quod sit Juramentum litis finiendae causae à parte litigante prestitum. Subdividitur in Voluntarium, Judiciale, & Necessarium. Non est exacta hæc divisio; nam etiam Judiciale voluntarium est, & Necessarium Judiciale. Hinc accuratius potuisset dividi in Judiciale, & Extrajudiciale, & Judiciale primum subdividi in Voluntarium, & Necessarium. Verum divisio prior à communi DD. approbatione sustinetur: quam etiam ego in tractatione hac sequar. Quare sit.

S. I I.

De Juramento Voluntario.

SUMMARIUM.

10. Quid sit Juramentum Voluntarium?
11. Quis deferre illud possit?
12. 13. Quis non deferre?
14. 15. Quibus deferri possit?
16. In quibus causis?
17. An etiam in Causa criminali?

18. Quid requiratur, ut legitime præstetur?
19. Quamdiu revocari à deferente possit?
20. 21. Qui sint ejusdem effectus?
22. An vim habeat etiam contra tertium?
23. An rescindi possit, postmodam detecto perjurio?

Queritur 1. quid sit Juramentum Voluntarium, & unde nomen acceperit? *¶* Voluntarium inde dicitur, quia ex libera partium voluntate deferitur, & ex libera eandem voluntate suscipitur; potest enim is, cui deferitur hoc Juramentum, non tantum referre illud, sed omnino etiam recusare, & si malit, ad viam Juris recurrere: si tamen præstetur, controversiam finit; quia, ut *l. Jusjurandum 2. ff. b. tit.* dicitur, *speciem Transactionis continet*. Hinc ab alijs *Conventionale* appellatur; alij verò *Extrajudiciale* vocant, quod extra Judicium deferatur, & præstetur.

Finis hujus Juramenti est litem finire, & controversias dirimere absque Judiciali strepitu: servit maximè ijs, qui probationibus alijs destituuntur, & metu expensarum ad finem controversiæ spontè properant.

Definiri potest, quod sit Juramentum, quod ex conventionione pars parti extra Judicium desert sub ea conditione, quod velit ab ulteriori processu abstinere, & Juramento stare, si pars, cui delatum est, illud præstiterit. Ita quoad rem omnes, & colligitur ex *l. Jusjurandum 17. princ. & l. in duobus 28. ff. b. tit.*

Queritur 2. quis deferre Juramentum Voluntarium possit? *¶* deferre potest omnis ille, qui potest pacisci, & liberè de re controversa disponere; quia hoc Juramentum ex conventionione deferitur *l. jusjurandum 17. cit. princ. & l. qui jurasse 26. §. Jurisjurandi 2. ff. b. t.*

In specie deferre illud potest 1. Dominus habens rerum suarum administrationem, estque perinde, sive is Actor sit, sive Reus; nam & Reus juramentum rectè dedit actori *l. in duobus cit. §. fin. l. eum qui 30.*

ff. cod. & cum Zoef. hic n. 31. König n. 45. docent communiter DD.

2. Prælati in rebus suæ Ecclesiæ, Tutor in rebus sui pupilli, Curator in rebus sui Clientis *l. jusjurandum 17. cit. Haun. tom. 5. de J. & J. tr. 4. n. 929. Zoef. König l. cit.* Ratio est, quia rerum istarum liberam administrationem habent à Jure sibi concessam.

3. Servus, & filiusfam. in rebus concernentibus peculium suum, si liberam illius administrationem habeant *l. servus 20. & duabus seqq. ff. b. tit. Zoef. n. 32. Haun. n. 932. König l. cit.*

4. Procurator, si habeat speciale mandatum, vel generale quidem, cum libera tamen, i. e. cum administratione omnium bonorum, aut si in rem suam Procurator sit *l. 17. cit. §. fin. l. Jusjurandum 34. §. defensor 1. ff. b. tit.* Secus dicendum, si habeat solum generale mandatum ad litem *l. alias 18. & seq. ff. cod. Zoef. n. 31. Haun. n. 930. König l. cit.* Ratio est, quia mandatum est stricti Juris; Procurator autem simpliciter, & ad litem datus tantum præsumitur datus ad petendum, & non ad deferendum. Jusjurandum, sicut nec ad transigendum.

Queritur 3. quibus potestas non sit deferendi hoc Juramentum? *¶* hoc patet ex *n. præc.* videlicet nemo potest Juramentum istud deferre alteri in re aliena, neque in sua, si liberam illius administrationem non habet.

In specie illud deferre non potest 1. Pupillus sine autoritate Tutoris *l. 17. cit. §. pupillus 1. & l. jurisjurandi 32. ff. cod.*
2. Prodigus, furiosus, mente captus, & his similes, quibus rerum suarum administratio denegata est *l. tutor 35. §. prodigus 1. ff. b. tit.*

3. Filius